

СПРИЙНЯТТЯ ТА ВЕРБАЛІЗАЦІЯ НЕВЕРБАЛЬНИХ КОДІВ ПРОСТОРУ, ЧАСУ ТА МОВЧАННЯ У РІЗНИХ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ СЕРЕДОВИЩАХ.

Ведмидера К.С., студент; СумДУ, гр. ПР-91

Комунікація - це процес обміну інформацією між особами за допомогою системи символів або коду. Важливим фактором ефективності комунікації є взаємозв'язок між адресантом та адресатом.

Комунікація може відбуватися як між представниками одного лінгвокультурного середовища, так і різних. Комуніканти кодують та декодують повідомлення, зважаючи на їхнє етнокультурне походження та очікування.

Якщо існують культурні відмінності, то тоді таку комунікацію можна назвати кроскультурною. Ф.С. Бацевич говорить, що кроскультурна комунікація – це процес спілкування (вербального і невербального) осіб (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, послуговуються різними ідіотетнічними мовами, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку [1, с. 277].

Коли комунікант опиняється на лінгвокультурній «чужинні», він намагається знайти єдину мову для кодування та декодування повідомлень, не змінюючи своєї культури. Тому вербальні засоби спілкування є основними проте не єдиними у процесі кроскультурної комунікації, тому що не усі елементи смислу можливо вербалізувати.

Більшість компонентів комунікації є невербальними. Це елементи комунікативного коду, які мають немовну природу [1, с. 64], такі, як жести, міміка, постава, кольори, одяг, запахи, артефакти або мочання. Як і мова, невербальна комунікація використовується для вираження значення, але вона є особливо важливою у виявленні почуттів та ставлень, особливо до осіб, з якими спілкуються.

Багато невербальних елементів відрізняються залежно від культури. Їм притаманна національна своєрідність, ідіотетнічність (від гр. *idios* – свій, особливий, самобутній та *ethnos* – народ) [2, с. 163].

Невербальні засоби кроскультурної комунікації як проксеміка, хронеміка та мовчання мають чіткі національні ознаки.

Проксеміка - це просторові відносини людей у процесі спілкування. Цей тип комунікації ґрунтується на впливі територій і відстаней на демонстрацію міжособових відносин. Тому сприйняття відстані між співбесідниками у різних народів не однакова. Відстань є ідіоетнічною ознакою. Так представники різних культур, у міру наближення до екватора, надають перевагу меншій відстані між співрозмовниками [2, с. 164].

Хронеміка вивчає застосування та сприйняття часового простору комунікації. Календар майже всюди є первинною організацією часу. Різні представники культур створювали та використовували календарі для організації у суспільстві часових відносин. Сприйняття часу значно відрізняється в різних етнокультурних спільнотах. За сприйняттям часу культури діляться на монохронні та поліхронні [3, с. 149].

Часто у міжкультурній комунікації мовчання, паузи або їх відсутність є проявом національних комунікативних стилів.

Отже, невербальні засоби комунікації є етнічно обумовленими, їх потрібно вивчати та тлумачити відповідно до певної лінгвокультурної спільноти, аби не призвести до комунікативних проблем або культурного шоку. Невербальні процеси, такі як проксеміка, хронеміка та мовчання можуть як і доповнювати так і суперечити вербальному повідомленню. Їхнє подальше дослідження вбачається в глибокому аналізі у рамках сучасної лінгвістичної науки.

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. 2-ге видання, доповнене / Ф. С. Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.
2. Ущатовська І. В. Етнокультурне маркування невербальних кодів простору та часу / І. В. Ущатовська // «Філологічні трактати». – Суми, 2016. – Том 8, №2 – С. 160-166.
3. Hall Edward T. The silent language. First edition / Edward T. Hall. – New York: Doubleday & Company Inc., Garden City, 1959. – 233 p.

Керівник: Ущатовська І.В.,
старший викладач кафедри германської філології

Ведмидера К.С. Сприйняття та вербалізація невербальних кодів часу, простору та мовчання у різних національно-культурних середовищах / К. С. Ведмидера; науковий керівник: І. В. Ущиповська // Матеріали XI студентської конференції «Перший крок у науку». – Суми. Сумський державний університет, 2020. – С. 138-139